

Asia: VN/10574/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helen Oy kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä muuttaa lakia sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta. Helenin tavoitteena on pyrkiä vähäpäästöiseen ja polttoon perustumattomaan sekä joustavaan lämmön ja sähköntuotantoon. Lämmöntuotannon näkökulmasta konesalien hukkalämmöt korvaavat fossiilisten polttoaineiden ja biomassan polttamista kaupunkien lämmityksessä. Ne ovat yksi kustannustehokkaimmista keinoista saavuttaa Suomen ilmasto- ja luontotavoitteita.

Esityksessä lakia muutettaisiin siten, että konesaleissa käytettävän sähkön vero siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I, jonka vero on 2,24 senttiä kilowattitunnilta. Alemman sähköveroluokan vero on 0,05 senttiä kilowattitunnilta, joten ehdotetut muutokset nostaisivat konesaleissa käytettävän sähkön veron 44-kertaiseksi. Esityksen tavoitteena on kasvattaa valtion verotuloja lisäämällä verorasitusta konesaleille, joita ei ole vielä Suomeen rakennettu. Jos konesalit rakentuvat toisaalle, Suomelta jää saamatta merkittävä määrä niihin liittyviä verotuloja.

Helen on huolissaan esityksestä poistaa konesalit teollisuuden alemmasta veroluokasta kahdesta syystä.

1. Ensinnäkin Suomen uusi kasvu perustuu vahvasti puhtaan sähkön ja sen kulutuksen lisääntymiseen. Tällä hetkellä uudet sähkön tuotantoinvestoinnit eivät etene, koska ei ole riittävää näkymää puhtaan sähkön kulutukselle. Konesalit loisivat kysyntää, jonka varaan rakennuskypsiä tuulivoimahankkeita voidaan lähteä rakentamaan. Näitä rakennuskypsiä hankkeita on Fingridin arvion mukaan 2000–3000 megawattia.

2. Toisekseen esitys vaarantaa ilmastotavoitteen saavuttamisen. Konesalien alemman sähköveron taustalla oli vuonna 2022 tavoite edistää polttoon perustumatonta lämmöntuotantoa. Konesalit mahdollistavat kohtuuhintaisen ja puhtaan lämmityksen. Onkin tärkeää, että ne sijoittuvat optimaalisella tavalla ja niistä syntyviä hukkalämpöjä hyödynnetään tehokkaasti. Lämmöntuotannon näkökulmasta hukkalämmöt korvaavat fossiilisten polttoaineiden ja biomassan polttamista kaupunkien lämmityksessä. Konesalit ovat yksi kustannustehokkaimmista keinoista saavuttaa Suomen ilmasto- ja luontotavoitteita.

Esityksen mukaan energiatehokkuusdirektiivissä ja sen kansallisessa täytäntöönpanolainsäädännössä edellytetään, että konesali hyödyntää hukkalämpöään. Esitys perustuu arvioon, että sähköverotuella ei siten enää olisi jatkossa samaa ohjaustarvetta hukkalämmön hyödyntämisen suhteen. Helenin näkemyksen mukaan energiatehokkuusdirektiivi ja sen kansallisen toimeenpanon vaatimukset hukkalämpöjen käyttöön ovat erittäin lepsut, joten se ei Suomessa ohjaa erityisen tehokkaasti konesaleja energiatehokkuuteen ja hukkalämpöjen hyödyntämiseen. Valtiontuen perusteena olisi siis mahdollista jatkossakin olla energiatehokkuus ja sillä kannustaa konesaleja erinomaiseen energiatehokkuuteen (PUE) ja hukkalämpöjen hyödyntämiseen (ERE/ERF).

Sähköjärjestelmään ja -siirtoon liittyviä väliaikaisia riskejä voitaisiin hallita velvoittamalla konesalit joustamaan joko itse tai alueellisten kumppanien avulla. Näin alempaan veroluokkaan tai veronpalautukseen oikeutetut konesalit toimisivat joustavana elementtinä Suomen energiasäätelyjärjestelmässä. Tämä elementti mahdollistaa sen, että järjestelmään voi ja kannattaa rakentaa uutta uusiutuvaa energiaa, mikä tukee Suomen ja Euroopan Unionin tavoitteita. Valtiontuen perusteena olisi energiatehokkuuden lisäksi ilmastotavoitteet ja joustavuuden tuominen sähköjärjestelmään.

Lakiesityksen perusteluissa arvioidaan, että konesalit voivat nostaa sähkön hintaa erityisesti tilanteissa, joissa sähköntuotanto uusiutuvalla energialla on vähäistä. Helen haluaa kiinnittää huomiota siihen, että sähkön hinta muodostuu eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla. Konesalien sijoittuminen esimerkiksi Ruotsiin vaikuttaa sähkön hintaan myös Suomessa. Ruotsiin sijoittuminen ei toisi kuitenkaan Suomelle konesalien investointi- ja verotuottoja, eivätkä ne edistäisi kustannustehokkaasti Suomen ilmasto- sekä luontotavoitteiden toteutumista.

Helen toivoo datakeskusten verokorotuksen uudelleenarviointia tarkempaan vaikutusanalyysiin perustuen.

Helen Oy